

svim odredbama ugovora. Da ne bi izazvali podozrenje sila i odale tajnost ugovora, dvije vlade su se saglasile da se on potpiše u Veneciji.

Ugovor o savezu i tajnu vojnu konvenciju potpisali su Dimitrije Matić i Stanko Radonjić 15. juna 1876. godine. Od toga dana i zvanično je počinjala važnost ugovora.

“Politički ugovor je imao 11 članova. Njegov opšti cilj bio je oslobodjenje hrišćana, a “bliža i neposredna cilj oslobodjenje srpskog naroda u evropskoj Turskoj”. Radi postizanja tog cilja Srbija i Crna Gora su se obavezale na zajednički i saglasan rad na diplomatskom i vojnom polju, da nijedna od njih ne preduzima bez pristanka druge korake za sklapanje ugovora sa drugim državama, niti sama vodi ikakav politički rad koji se odnosi na cilj i predmet ugovora. Ciljajući na Austriju, obje države su se obavezivale “da se odupru svom snagom i svim sredstvima svakom podeljenju evropske Turske, po kome bi je dan ma koji deo srpski njene teritorije potpao pod vlast kakvoig stranog suverena”. Rat je trebalo da počne deset dana poslije ratifikacije ugovora, a ako prije toga roka jedna od ugovarajućih strana bude napadnuta od Turske – i druga bi bila obavezna da stupi u rat i prije određenog roka. Ugovarajuće strane su mogle zaključiti mir i primirje samo uz saglasnost one druge strane, a obje bi se borile svom snagom za postizanje cilja ugovora...”

Ugovor i vojna konvencija su nosili u sebi duh i sadržaj odnosa između Srbije i Crne Gore, upravo od pogibije kneza Mihaila. Za to vrijeme i Srbija i Crna Gora sve više su napuštale nacionalni rad, okretale se svojim posebnim interesima i nizom radnji jedna od druge se udaljavale... Crna Gora u ovom periodu sve više ističe svoju državnost, ona se u njoj učvršćuje i kao država; ako i vrlo mala, ima svoje posebne ciljeve. Na njenom čelu stoje one snage koje imaju interesa da svoj položaj učvrste njenim jačanjem. To jačanje se moglo postići manje njegovim i učvršćivanjem unutrašnjih snaga crnogorske države, a više njenim teritorijalnim proširenjem... Novi politički ugovor nije sklopljen kao rezultat i logičan završetak borbe za ujedinjenje, već je izraz nužnosti rata sa Turskom... Ugovorom od 1866. knjaz Nikola je priznao prvenstvo Srbiji u opštem kretanju i radu na zajedničkom polju; tim ugovorom Crna Gora je dobijala sasvim podređen položaj. U ugovoru od 1876. ona isto

Nepoznati autor:
Boj na Fundini u
Kučima.

na kao ravnopravan partner. Ranijim ugovorom Crna Gora je trebalo da se ujedini sa Srbijom, a ovim joj je priznata ne samo dalja politička egzistencija već, preko granice komandovanja, i pravo na teritorijalno proširenje. To moguće proširenje značilo je dalje jačanje Crne Gore, a samim tim još veća odlaganja akta ujedinjenja sa Srbijom.⁷⁶

Proklamovani politički ciljevi trebalo je vojnom konvencijom da budu osigurani.

“Vojna konvencija, kao sastavni dio saveznog ugovora, svojim sadržajem pokazala je da su strane ugovornice u prvom redu težile da sačuvaju svoj identitet i svoj državni interes, svodeći vojnu saradnju na načelan dogovor o pravnim strategijskog djelovanja po već podijeljenim zonama utjecaja. Klauzula da ratna dejstva otopnu jednovremeno i da jedna strana ugovornica ne može zaključiti mir bez saglasnosti druge strane predstavljala je stereotipnu međunarodnu državnu pravnu normu, koja u kontekstu ukupnog sadržaja ovih dokumenata samo pokazuje koliko je specifičan istorijski razvoj

⁷⁶ Dr Radoman Jovanović, Politički odnosi Crne Gore i Srbije 1878, Obod, Cetinje, 1977, str. 270, 271.